

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Núm. 1.274

Dimarts, 10 de maig del 2016

SUMARI

- 1 Eugeni S. Reig ► El valencià de sempre: dormir com una pedra
- 2 GELA ► Com és que no ens entenem si parlem la mateixa llengua?
- 3 Antoni Llull Martí ► Nina, pepa, pupil·la
- 4 Griselda Oliver i Alabau ► CAL: 20 anys de feina de formiga
- 5 Magí Camps ► El misteri de l'espona
- 6 Jordi Caldentey ► Consagrem la norma
- 7 Jaume Mateu i Martí ► Parlem de la Diada per la Llengua. Difonguem-la!
- 8 Teresa Tort ► Acampar

InfoMigjorn és un butlletí que distribueix missatges informatius relacionats amb la llengua catalana. Es publica dues vegades per setmana, dimarts i divendres. Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots. Edició: Isabel Casadevall.

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php>. Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat.   @InfoMigjorn

1 El valencià de sempre: dormir com una pedra

Eugeni S. Reig

El valencià de sempre (Alzira: Bromera, 2015), pàg. 250

dormir com una pedra

Dormir molt profundament.

Esta nit he dormit tota la nit com una pedra. ¡Xe, que bo!

Aquesta locució l'empra Martí Domínguez Barberà en la seua prosa literària. En la novel·la *Els horts* podem llegir: «¡Santa Maria i quina dormida! D'un colp s'adonà de tot. L'havien cridada vanament per al rosari. L'havien tornada a cridar a l'hora del refetor, també debades. ¡Dormia com una pedra! I somrigué imaginant l'angúnia de l'abadessa i de totes les monges havent de deixar-la sense sopar, pensant que podia despertar-se famolenca a mitjanit i cavil·lant arbitraris fins a aplegar a l'ardit d'aquell plat i aquell pitxer, que Begonya començà per mirar divertida i acabà contemplant amb tendresa.»

En valencià també es diu: dormir a plom (o com l'[algeps](#), o com un plom, o com un tronc, o com una soca de carrasca o com una soca d'olivera)

La llengua estàndard sol emprar: dormir com el guix (o com un bigalot, o com un mort, com un peix, o com un soc, o com un tronc, o com una pedra, o com una rabassa)

En castellà es diu: *dormir como un lirón* (o como un tronco, o como una marmota)

2 Com és que no ens entenem si parlem la mateixa llengua?

GELA (Grup d'Estudis de Llengües Amençades)

VilaWeb, 26/04/2016

<http://www.vilaweb.cat/noticies/com-es-que-no-ens-entenem-si-parlem-la-mateixa-llengua/>

Hi ha mestres i professors, i més professionals, que relaten problemes de comunicació inesperats amb persones d'origen o ascendència estrangers. No es tracta d'una manca de competència, sinó que sovint es produeix amb persones

que tenen un nivell de català o castellà que permet una comunicació aparentment fluida o poc dificultosa. Però les paraules, de vegades, amaguen significats diferents i ens poden confondre.

Tot i trobar-nos amb una mateixa realitat (el cos humà, el temps, els colors...), la manera d'organitzar-la en categories –és a dir, els elements que ens permeten d'entendre el món– no sempre coincideix. Aquesta interpretació de la realitat sovint es reflecteix en l'assignació d'una paraula a cada categoria. Així, les paraules poden no ser equivalents en llengües diferents, perquè no ho són les categories que hi ha al darrere. I quan una persona adquireix una segona llengua, sovint aplica inconscientment les categories de la primera llengua als mots que va aprenent de la segona.

Recentment, es va fer a la Universitat de Girona una jornada sobre aquesta dimensió de les llengües, la categorització semàntica, organitzada pel Gabinet d'Assessorament Lingüístic per a la Immigració (GALI) i el Departament d'Ensenyament. Es tractava d'una sessió de formació per a professionals docents. En un taller, van anar apareixent exemples diferents d'aquesta mena de malentesos basats principalment en la categorització lingüística.

Es va fer esment d'alumnes amazics a qui s'havien detectat suposats problemes de visió, i els havien enviat a l'oftalmòleg, perquè no sabien distingir els colors blau i verd. La segmentació de la gamma cromàtica en unitats bàsiques no és igual en totes les llengües; en amazic aquestes nostres dues categories, blau i verd, s'inclouen en una de sola, *azgzaw*. En ucraïnès, per posar un altre exemple, hi ha una sola categoria, *červóniyi*, allà on nosaltres en tenim dues, vermell i porpra o morat, i n'hi ha dues, *blakýtnyj*, 'blau fosc', i *holubýj*, 'blau clar', on nosaltres en tenim només una, *blau*.

També es va parlar de dificultats de comprensió o desconcerts en relació amb el parentiu. Fixem-nos en el termes de parentiu del fula, que presenten en general un sentit més ampli que en la nostra llengua. A més de les relacions familiars estrictes, en fula són importants valors com ara el respecte i l'edat; aquests valors es manifesten en els noms de parentiu. Així, *baaba* –'pare'– inclou tot parent mascle de l'edat del pare i els descendents d'una mateixa branca masculina (oncles paterns i cosins descendents d'un besoncle); *neene* –'mare'– inclou les germanes i les cosines de la mare i la resta d'esposes del pare; *bido* –'fill, filla'– designa, a més dels fills propis, tot fill d'un germà gran o d'un germà petit del mateix sexe que un mateix (els nebots i els cosins) i els fills del germà de l'esposa o del marit. No cal gaire imaginació per a preveure la quantitat de malentesos que es poden produir a partir de preguntes sobre pares i fills.

Un altre aspecte interessant va ser el dels numerals i les operacions matemàtiques. Sembla que ja ha esdevingut un tòpic la consideració que els alumnes d'origen africà tenen dificultats greus amb les matemàtiques. Alguns docents van veure-hi una possible explicació després de sentir una exposició sobre el sistema numeral en wòlof, que és de base cinc, com el de moltes llengües africanes. Per fer-nos-en una idea, és com si aquests alumnes comptessin en pesetes o en unces, i haguessin de convertir les quantitats a euros o a quilos. També les operacions matemàtiques poden ser diferents; però si no se n'és conscient es pot arribar a la conclusió que un determinat concepte, com la multiplicació, no s'ha adquirit.

Igualment originen malentesos les preguntes que demanen respostes de sí o no, que poden ser contestades al revés de com ho fem en català. En panjabi, per exemple, la pregunta "No has tingut febre?" es pot respondre afirmativament, "sí" (= no / = sí, és cert que no n'he tingut) o negativament, "no" (= sí / = no, no és cert que no n'he tingut). En xinès, respondre no a una pregunta tançada (de resposta sí / no) seria considerat molt ofensiu cap a una persona estrangera (o que es pugui considerar que té un estatus superior). En búlgar, i en unes altres llengües, el moviment del cap que es fa per respondre sí o no és el contrari del que fem en català. I això ens introdueix en l'àmbit de la gestualitat, que s'allunya de la categorització, però que és responsable igualment de molts problemes de comprensió.

Es podrien esmentar molts més exemples de diferències de categorització entre el català i llengües parlades a les nostres escoles, als nostres carrers. Aquest vessant de la diversitat lingüística és una mostra de la diversitat de perspectives humanes possibles sobre la realitat. És, per tant, una faceta de la riquesa cultural que representen les llengües i també una informació valuosa sobre nosaltres mateixos. No és, tanmateix, una realitat gaire coneguda, més enllà de l'exemple curiós i pretesament exòtic (la llengua tal té quinze termes per als camells o tal altra només té tres numerals), que referma els prejudicis tan difosos sobre llengües remotes, pintoresques, primitives... I així continuem allunyats de l'assumpció que totes les llengües són iguals.

Hi ha mestres i professors que passen un matí assolellat de dissabte en una jornada sobre categorització semàntica, i alguns altres que encara diuen que tenen alumnes 'que no parlen res'. Com hem vist en els exemples, els malentesos o les dificultats basats en diferències de categorització no solament tenen conseqüències anecdòtiques, sinó que poden influir en el rendiment escolar dels infants. No hauríem de negligir aquesta dimensió de les llengües, doncs.

A la jornada una mestra va fer una reflexió entorn de la idea que de vegades els docents mateix tenen prejudicis lingüístics, i els apliquen i els difonen. No pot ser altrament si aquests prejudicis són generals en la nostra societat. Hem de ser exigents amb els docents, però només si som exigents amb nosaltres mateixos, tots plegats.

3 Nina, pepa, pupil·la

Antoni Lluís Martí

Prenint el demble a les paraules. Defensa de la llengua, etimologia, història, curiositats (Palma: Documenta Balear, 2009)

Un nom que hauríem de procurar evitar, perquè és un groller castellanisme, és el de *munyeca* aplicat a la joguina que a Mallorca, quan jo era infant, li deien *pepa* i al Principat es diu encara *nina*. Nin i nina no s'usen només a la nostra illa per designar infants, però actualment només es conserven, amb aquesta acceptió, a alguns pocs llocs de Catalunya, mentre que *nina* és d'ús general en el català continental per anomenar l'esmentada joguina.

Pens que és molt possible que la majoria de mallorquins haguem substituït *pepa* per *munyeca* no tan sols per la influència dels anuncis de joguines en castellà, sinó també perquè *pepa* ens devia semblar derivat del nom de dona Josepa, i poc apropiat per a l'objecte, i, a més, que el nom castellà resultava més *fi*. Però mirau per on, amb tot i que el castellà *muñeca* sigui en el seu àmbit ben antic i respectable, si *pepa*, com sospita i em sembla ben possible no prové de Josepa, sinó, del llatí *puppa*, variant de *pupa* 'nina' del que prové *pupil·la* 'nineta', introduït en la llengua moderna per via culta, tendríem que la paraula *pepa* seria germana del francès *poupée* i de l'alemany *Puppe*, i descendent de la paraula llatina amb la qual ja en temps de l'Imperi Romà era anomenada la joguina, i per tant d'origen tan noble i respectable, si no més, que la castellana.

Una cosa curiosa és que *pupil·la* 'nineta', que també és l'ètim de pubill i pubilla (a Mallorca pobil i pobila), s'hagi introduït en moltes llengües del món, i ben diverses, per substituir la denominació vulgar de «nina o nineta de l'ull», comuna a moltes d'elles, i és que des de temps ben antic, pertot arreu havien observat que dues persones que estan en front una de l'altra i molt a prop, cadascuna es pot veure reflectida en les pupil·les de la que té a davant, i del fet de veure

aquella figureta, en principi no identificada, dins l'ull de l'altre, passaren a denominar aquesta part de l'ull *nineta*.

4 CAL: 20 anys de feina de formiga

Griselda Oliver i Alabau

Núvol, 03/05/2016

<http://www.nuvol.com/noticies/cal-20-anys-de-feina-de-formiga/>

Durant la dècada dels noranta, pocs anys després que La Crida —un dels moviments a favor de la normalització lingüística, que va ascendir amb força durant els anys vuitanta— es dissolgués en un acte oficial al Paranimf de la Universitat de Barcelona, van prendre el relleu diverses entitats. La Plataforma per la Llengua començava a caminar l'any 1993 i la CAL (Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana) ho feia el 1996, durant la diada de Sant Jordi, amb l'objectiu, com altres associacions, de treballar per la plena normalització lingüística, cultural i nacional. Ara la CAL fa 20 anys, una celebració que ha coincidit amb el lliurament de la Creu de Sant Jordi a l'entitat per la seva tasca.

La CAL, que treballa de manera coordinada amb d'altres entitats, com el Pacte Nacional pel Dret a Decidir, la Taula per la Sobirania, el Som Escola, i la Coordinadora de la Llengua, està formada per més de 20 nuclis escampats arreu de Catalunya —la majoria concentrats a la província de Barcelona— i compta amb un secretariat nacional, el president del qual és Pep Ribas. En formen part també Jaume Marfany, com a vicepresident, Carme Villar (secretària), Maria Teresa Masot (tresorera) i Jordi Fusté, Jordi Esteban, Mercè López, Mercè Muñoz i Marc Prohom com a vocals.

Els inicis de la CAL estan molt vinculats al Correllengua —que està inspirat en la *Korrika* a favor de la llengua basca—, que va ser la primera acció que va dur a terme l'entitat. “L'any anterior que s'instituís la CAL ja s'havia fet un Correllengua a Mallorca i a València i va semblar que seria bo estendre'l a la resta de territori catalanoparlant, cosa que va dur a terme una agrupació de petites entitats”, explica Pep Ribas. La CAL, doncs, va néixer amb la idea d'estendre el Correllengua a tot el territori. A diferència d'altres entitats a favor de la llengua, la CAL ha centrat els seus objectius a fer “feina de carrer” i a favor de l'ensenyament del català a persones nouvingudes.

L'entitat es finança sobretot a través de subvencions (un 63%, el 2015) de la Generalitat i de l'Ajuntament de Barcelona, mentre que un 19% prové de campanyes i un 18% de les quotes dels socis, que són 445. Durant el 2015, més de 250 voluntaris han participat de manera activa amb alguns dels seus projectes, més de 300.000 persones han participat en alguns dels actes que han organitzat, i n'han format part prop de 500 col·laboradors i més de 1.500 simpatitzants.

[Llegiu-ne la continuació al Núvol](#)

5 El misteri de l'espona

Magí Camps

La Vanguardia, 25/04/2016

<http://www.lavanguardia.com/vida/20160425/401336606592/el-misteri-de-l-espona.html>

Són cèlebres les juguesques sobre l'ús d'una determinada paraula en un discurs o en un parlament sense que vingui a tomb. Una colla d'advocats, per exemple, en tria una a l'atzar obrint un diccionari i el que ha de pagar penyora està obligat a dir-la durant un judici sigui com sigui. De vegades, però, no és l'atzar qui la determina, sinó la mala bava dels que la trien, per fer el joc més complicat i, alhora, més divertit. Qui l'ha de dir ha de desenvolupar tota la seva perícia per fer-se venir bé el discurs i colar-la.

Em vénen al cap aquestes juguesques cada cop que llegint ensopego amb la paraula *espona*. L'*espona* és el costat del llit ("El Joan s'asseu a l'espona per cordar-se les sabates") i també és un marge de terra cultivable. El sentit original en llatí és el de la caixa del llit, i en llatí tardà adquireix el sentit de marge. És del primer del que vull parlar, un mot que no té equivalent en les llengües veïnes. És per això que he fet una minienquesta a una vintena d'escriptors i també he parlat amb el crític Julià Guillamon, que en un moment m'ha fet a mans un munt d'informació literària sobre el mot.

A *Emma*, Maria Barbal escriu: "Tu, com un àngel, el que no tindrà a la meua espona". Pep Coll també fa servir el mot, tot i que especificat quan no és el marge: "l'espona del llit". Com que tots dos autors són pallaresos, Guillamon, amb una intuïció ben esmolada, apunta una possible pista rural. Marta Rojals, de les Terres de l'Ebre, enfila encara més la teoria quan m'informa que al seu poble les espones

són els marges i que és una paraula d'ús corrent. Ella la fa servir en els seus dos llibres: en la novel·la rural, en sentit agrari, i en la urbana, en sentit mobiliari.

La prova definitiva arriba quan la resta d'escriptors minienquestats, provinents sobretot d'àmbits urbans, confirmen que desconeixien la paraula i que l'han apresada en la lectura. Fins i tot, n'hi ha que confessen que no sabien ni que existia. Alguns afegeixen que no la pensen fer servir perquè no els és pròpia, mentre que uns altres, com Núria Cadenes, celebren que la lectura hagi aconseguit donar-li vida i l'han incorporada als seus textos.

Jo m'havia imaginat una mena de complot ordit pel gremi de correctors per entaforar la paraula en tots els originals que queien a les seves mans, però sembla que *espona* està fent el seu propi recorregut, empesa per uns i altres: "Del diccionari a la vida, passant pels llibres!", resumeix Cadenes. Ara només falta que la fem servir sense especificar, amb tota la seva força. Podem dir "seu al costat del llit" o podem dir "seu a l'espona", però si diem "seu a l'espona del llit", caiem en una redundància que li pren l'ànima.

6 Consagrem la norma

Jordi Caldentey

Diario de Mallorca, 03/05/2016

<http://www.diariodemallorca.es/opinion/2016/05/03/consagrem-norma/1114339.html>

Una de les obstinacions més malaltisses dels partidaris de la nostra castellanització total és impedir que els catalanoparlants disposem d'un model de llengua estàndard, és a dir, del model de comunicació social de què disposa avui en dia –i des de fa segles en general– qualsevol idioma europeu normal.

Els mateixos que sempre, sempre, sempre, escriuen en un perfecte castellà estàndard, són els qui s'omplen la boca de "modalidades", de dialectalismes i de "lo nostro" quan veuen que, en qualque àmbit de la vida social, els catalanoparlants comencem a avançar de cap a una societat lingüísticament normal.

Anem alerta a deixar-nos despistar gens ni mica amb la falsa qüestió de les "modalitats" dialectals. La qüestió és tota una altra: repara com els mateixos que s'omplen la boca de "libertad de elección" tot d'una que detecten una presència mínimament normal de la nostra llengua a l'àmbit que sigui, per exemple

a qualche escola, aquests mateixos callen com morts allà on continua intacta la imposició supremacista de l'espanyol: callen sobre la situació a les sales de cine, a l'etiquetatge dels productes de consum, a la megafonia de les grans superfícies comercials, a la immensa majoria de canals de televisió i d'emissores de ràdio que emeten a territori de les Illes Balears, a la immensa majoria de publicacions en paper que són a la venda en els nostres quioscs, als controls de trànsit a la carretera, a les consultes de molts de metges, als jutjats, a les converses amb el personal que atén el públic en molts d'establiments comercials, i a una infinitat més d'espais de la vida quotidiana.

En aquests àmbits, on la imposició de l'espanyol es manté intacta, els pseudo-partidaris de la "libertad de elección" desapareixen, hi són sistemàticament muts, cecs i sords. Ja els van bé les coses així com estan.

I és que les llengües normals, les llengües que no malviuen sotmeses a un projecte polític nacionalista de substitució i d'extermini, com és la nostra, aquests idiomes normals disposen d'una eina de difusió social que infon seguretat personal expressiva i prestigi social alhora: la varietat estàndard. En aquestes llengües, tothom considera un fenomen normal el fet que els dialectes es vagin acostant de cada vegada més al model estàndard. En canvi, les llengües que sí que pateixen aquest programa d'extermini, com el català, el basc, el bretó, l'alemany d'Alsàcia o del Tirol del Sud, veuen sistemàticament criminalitzat aquest projecte de confluència expressiva pública.

Si receptàvem al castellà europeu la mateixa medicina que els castellanistes de "ses nostres modalitats" recepten al nostre idioma, hauríem d'arribar a la conclusió que, per exemple, el castellà estàndard és un crim a Andalusia. Efectivament, sobretot entre les generacions més velles, les que menys són passades per l'escolarització estatal espanyola, per posar uns poquíssims exemples, en lloc de dir *abrocharse los pantalones*, com diuen en castellà estàndard, diuen *atacarse*. No diuen *ataúd*, sinó *ataute*. No diuen *atreverse*, sinó *aterminarse*. No diuen *último*, sinó *cabero*. Ni diuen *certeza*, sinó *certenidad*. Ni *día de fiesta*, sinó *disanto*. En andalus diuen *entenzón* i no *pelea*, com diuen en castellà estàndard. Diuen *manque* i no *aunque*. Diuen *alcarcil* i no *alcachofa*. *Aljofifa* i no *bayeta*. *Esmorecerse* i no *desmayarse*. *Bardomera* i no *suciedad*. I així en podríem omplir un llibre. En andalus, hi ha diferències de gènere amb el castellà estàndard: no diuen *la costumbre* ni *la sartén*, sinó *el costumbre* i *el sartén*. En andalus, tan freqüent és dir *ustedes hacen* com *ustedes hacéis*, forma que no admet l'estàndard espanyol. En andalus diuen *oí de cantar* i no *oí cantar* i, igualment, diuen *comencé de limpiar*, *vi de venir*. I encara conserven, en algu-

nes zones rurals, la conjugació medieval *leíba*, *traíba*, *oíba*, *creíba*, eliminades de l'estàndard castellà, com passa amb els futurs *jadré* (i no *haré*), *cadré* (i no *caeré*), *consigré* (i no *conseguiré*).

Però allà, el nacionalisme espanyol considera la cosa més natural del món que les noves generacions s'acostin al castellà estàndard en llur llengua quotidiana. I ja no diguem en la vida escolar, mediàtica i social en general.

Així és que la qüestió no és “de formes” sinó de funcions. Si volem que el nostre idioma serveixi per a totes les funcions de la vida social, continuem la tasca d'unificar-lo no tan sols gramaticalment sinó també oralment a fi de fer-lo vàlid per a les locucions de ràdio, de televisió i de doblatge de films cinematogràfics. I unifiquem-lo integralment, transversalment, neutrament entre tots els dialectes, no com ara, que el malunificam a través del dialecte catanyol de Barcelona.

En canvi, si el volem tan sols com un llenguatge de funcions tribals, per a usar-lo, com deia el *caudillín* Aznar, “en mis círculos amistosos más íntimos” i enlloc pus, aleshores fomentem-ne la disgregació en subestàndards com el catanyol, el “valenciano”, el “mallorquín”, el “menorquín”, l’“ibizenco”, el “formenterenco”, el “lapao” i tota aquest regalim infinit de cagarel·la reduccionista, tribaltitzadora, esquarteradora i exterminadora del nostre idioma nacional.

La qüestió, per tant, no és “de formes” sinó de funcions. Aquí hi ha el rè!

Podeu comentar aquest article al blog personal de l'autor, [El racó d'en Jordi](http://elracod'enjordi.blogspot.com)

7 Parlem de la Diada per la Llengua. Difonguem-la!

Jaume Mateu i Martí

Blog *Marginàlies*, 03/05/2016

<http://blocs.mesvilaweb.cat/jmateuimarti/?p=271979>

El proper dia 14, a la plaça Major de Palma, l'Obra Cultural Balear celebrarà la Diada per la Llengua en la que la commemoració del trentè aniversari de la promulgació de la Llei de Normalització Lingüística hi tindrà un protagonisme especial. Per això, el lema de la Diada d'enguany és “Festegem-la”; festegem la llengua i la llei que l'empara.

Els motors de la festa ja s'han engegat i la feinada que implica organitzar un esdeveniment d'aquestes característiques ja ha assolit la velocitat de creuer. Els caps es lliguen, s'afermen els compromisos, es precisen els tempos i s'ajusten fins on és possible els preus. En aquest sentit, cal agrair l'esforç de tots els agents implicats en aquesta festassa per fer el bon preu que tant l'entitat com les seves causes es mereixen.

N'hem de parlar molt, de la Diada per la Llengua de dia 14, perquè ens cal omplir de festa i reivindicació la plaça Major i els carrers que hi donen. Ens cal que hi siguem tots per poder festejar la llengua que parlava Ramon Llull –de qui commemoram enguany el set-centè aniversari de la seva mort– i comprometre'ns tots a convertir-la en la llengua de la cohesió social.

N'hem de parlar tant, de la Diada per la Llengua de dia 14, perquè hem de manifestar que, de la nostra determinació de fer lluir pertot la nostra llengua, ningú no es descavalcarà. De moment, anotem bé a l'agenda que el dissabte dia 14, a partir de les 17h hem de ser sense excusa a la plaça Major de Palma.

8 Acampar

Teresa Tort

Blog *Agafada al vol*, 24/04/2016

<http://blocs.mesvilaweb.cat/ttort/?p=269016>

La veritat és inabastable. Ens arriba només una part del relat del món més pròxim, perquè ens sigui més fàcil viure un dia normal o perquè, simplement, centrem l'interès en allò que ens és profitós.

En aquest context de selecció permanent, sobreviuen sense esforç les paraules i els significats de les paraules que mostren un alt rendiment. Els diccionaris són bastions de tot el llegat lèxic, però alguns elements han anat quedant arraconats o s'activen només en alguns escenaris concrets.

Banc té un grapat de sentits molt rendibles. També cap o coure. Qualsevol parlant d'arreu del domini usa aquests vocables en ocasions molt diverses. La polisèmia que els hem atribuït és ben real. En canvi, trobem altres paraules de polisèmia circumstancial. Tenen diferents significats segons el diccionari, però no tots els parlants n'estan al cas ni se n'aprofiten.

Acampar també és una paraula polisèmica; amb dos significats bàsics segons el DIEC2, però amb cinc segons el DCVB. Establir-se provisionalment en el camp dins d'una tenda és una acció practicada pels excursionistes, pels usuaris del turisme de baix cost i, malauradament, pels milers de damnificats d'un esfereïdor ventall de desastres.

Ara bé, qui pot explicar que alguna vegada ha acampat una oroneta? Criar un moixó a casa, lluny de sos pares, sense que es mori –tal com recull el DCVB que es diu a Gandesa– constitueix una realitat desapercebuda per a molts parlants. Aquest verb només té sentit i presència en un context rural i en contacte estret amb el cicle de la vida.

Ara arriben les oronetes. A la vora del riu se'n poden veure arreplegant fang amb el bec per construir el niu on criaran la niuada. Al voladís de les teulades s'instal·laran famílies senceres d'aus migratòries que s'esvalotaran amunt i avall del cel dels carrers estrets. Expertes en arquitectura nòmada, faran créixer el ventre dels seus descendents en un minúscul receptacle fins que seran aptes per volar. I malgrat la saviesa congènita, alguna cria maldestra de la colònia possiblement acabarà caient a terra quan sa mare l'espentege fora del niu.

I algú que passarà pel carrer se'n compadirà. Se l'endurà a casa i, durant els dies que caldrà, mastegarà ametlles i empapussarà l'oroneta indefensa fins que l'acamparà.

Hi ha llocs en què cauen oronetes del cel.

Visiteu el blog [Agafada al vol](#) per veure'n les imatges i afegir-hi comentaris